

KRÁLOVNÁ
ANGLICKEJ
DETEKTÍVKY

Agatha
Christie®

100
ROKOV

PRÍBEHOV
AGATHY CHRISTIE

VRAŽDA
NA ZÁMKU
STYLES

Agatha
Christie®

VRAŽDA
NA ZÁMKU
STYLES

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Anna Blahová
Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

Z anglického originálu Agatha Christie: The Mysterious Affair at Styles
preložila Nina Mikušová.

Na obálke a titulnom liste je použité oficiálne logo Agathy Christie.

The Mysterious Affair at Styles Copyright © 1921 Agatha Christie Limited.
All rights reserved.

Translation entitled *Vražda na zámku Styles* © 2020 Agatha Christie Limited.
All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE, POIROT and the Agatha Christie Signature
are registered trademarks of Agatha Christie Limited
in the UK and elsewhere. All rights reserved.

Cover Design © Barbara Baloghová 2020
Cover Photo © Shutterstock

ISBN 978-80-220-2204-0

Venujem svojej matke

PREDSLOV*John Curran*

V knihe *Môj životopis*, ktorú Agatha Christie napísala ku koncu života, vysvetľuje vznik svojho prvého románu *Vražda na zámku Styles* (*The Mysterious Affair at Styles*). Od jeho napísania a knižného vydania v tom čase uplynulo vyše päťdesiat rokov. Vznikol po stávke s jej sestrou Madge, ktorá vyhlásila: „Stavím sa, že nevieš napísať dobrú detektívku.“ V tom čase Agatha pracovala v lekárni v miestnej nemocnici a vyznala sa v jedoch. Tento fakt, ako aj skutočnosť, že do jej rodného mesta Torquay na južnom pobreží Anglicka prichádzali počas prvej svetovej vojny belgickí utečenci, Agathe vnukol spôsob vraždy aj pôvod jej detektíva.

Nebol to jej prvý literárny pokus ani nebola prvou členkou rodiny s literárnymi ambíciami. Písala aj jej matka Clara a sestra Madge, sama Agatha už napísala „dlhý nudný román“ (autorkine slová v rozhlasovej relácii z roku 1955), ako aj niekoľko poviedok a krátkych fejtónov. Hoci podnetom na napísanie detektívky bola pravdepodobne stávka so sestrou, Agatha mala nesporne vrozený talent napísať úspešnú knihu.

Hoci *Vraždu na zámku Styles* začala písať v roku 1916 (dej je situovaný do roku 1917) a dokončila ju napokon s matkiným povzbudzovaním počas dvojtýždňového pobytu v hoteli Moorland, na knižné vydanie si musela počkať štyri roky. Autorka na to potrebovala vynaložiť značné úsilie, lebo viacerí vydavatelia rukopis odmietli. Napokon ju John Lane, spoluzakladateľ vydavateľstva Bodley Head, v roku 1919 požiadal o pracovné stretnutie v Londýne. Ale boj sa ešte ani zďaleka neskončil.

Zmluva na *Vraždu na zámku Styles* (datovaná 1. januára

1920), ktorú jej John Lane ponúkol, ťažila z vydavateľskej naiivity Agathy Christie. Vo svojej autobiografii autorka vysvetľuje, že sa jej „nechcelo študovať dohody, ba ani o nich rozmýšľať“. Jej radosť, že kniha vyjde, spolu s istotou, že stojí na prahu spisovateľskej kariéry, ju presvedčili, aby podpísala zmluvu na šesť kníh. Mala dostať honorár desať percent z každých dvatisíc predaných výtlačkov vo Veľkej Británii a v dodatku zmluvy sa zaväzovala dodať ďalších päť rukopisov, čo v nasledujúcich rokoch viedlo k bohatej korešpondencii medzi ňou a vydavateľstvom.

Ohlasy čitateľov na rukopis o styleskom zámku boli napriek istým pochybnostiam sľubné. Jeden z nich si osoboval právo hodnotiť ho z obchodníckeho hľadiska: „Napriek zjavným nedostatkom románu ho Lane s veľkou pravdepodobnosťou predá... Je to čosi nové.“ Druhý ohlas je už o niečo lepší: „Je to v podstate celkom dobre vyrozprávané a dobre napísané.“ A ďalší špekuluje o autorkinej potenciálnej budúcnosti, „ak bude ďalej písať detektívky, na čo má očividne značný talent“.

Čitateľov veľmi zaujala postava Hercula Poirota: „výrazná osobnosť pána Poirota je veľmi vítanou obdobou romantického detektíva“; „komický mužiček, bývalý slávny belgický detektív“. Hoci Poirot by sa mohol ohradiť proti použitiu slova „bývalý“, bolo jasné, že táto postava prispela k úspechu rukopisu. V ohlase zo 7. októbra 1919 istý vnímavý čitateľ poznamenal: „Opis súdneho procesu s Johnom Cavendishom vo mne vyvoláva podozrenie na ženskú ruku.“ Keďže v rukopise sa objavilo jej meno ako *A. M. Christie*, ďalší čitateľ ju spomína ako „pána Christie“.

Napriek priaznivým čitateľským ohlasom sa vydanie knihy ďalej odkladalo a až po uverejnení rukopisu na pokračovanie vo *Weekly Times* (od februára 1920, prvý raz takto vybrali na pokračovanie prvotinu) napísala Christie v októbri toho istého roku pánu Willettovi do vydavateľstva Bodley Head, že je zvedavá, či jej kniha „vôbec niekedy vyjde“, a zdôraznila, že už takmer dopísala druhú knihu. Čoskoro nato dostala návrh na

obálku, ten schválila, a už 21. januára 1921 sa na trh vo Veľkej Británii dostala prvá kniha Agathy Christie – takmer po piatich rokoch odo dňa, keď ju začala písať.

Recenzie na knižné vydanie boli nadšenejšie ako názory pred vydaním knihy. V *Times* písali o „brilantnom príbehu“ a v *Sunday Times* o „veľmi dobre vymyslenom príbehu“. *Daily News* ju zhodnotili ako „majstrovsky napísanú, talentovanú prvotinu“, v *Evening News* písali o „skvelom triumfe“ a o Christie napísali, že je „dôstojným prínosom v zozname spisovateľov tohto žánru“. „Dobre napísané, dobre rozvrhnuté a plné prekvapení,“ usúdil týždenník *British Weekly*.

Ako sme videli, v jednom z prvých čitateľských ohlasov sa spomína súdny proces s Johnom Cavendishom. V pôvodnom rukopise Poirot zločin objasňuje počas súdneho konania zo svedeckej lavice. V *Mojom životopise* Christie opisuje, aký názor mal John Lane na jej rukopis, a dodáva, že podľa neho scéna súdneho konania nie je presvedčivá a že ju požiadal, aby ju zmenila. Súhlasila, že to prepracuje, a hoci objasnenie zločinu zostáva rovnaké, Poirot ho neobjasňuje na súde, ale vraha odhaľuje v salóne styleského zámku v scéne, ktorá sa opakuje v mnohých neskorších autorkiných dielach.

Hoci naklepaný text pôvodnej kapitoly o scéne v súdnej sieňi sa dávno stratil, bádatelia dlho nebrali na vedomie význam rukou písaných zápisníkov Agathy Christie (určite pre nečitateľné písmo). Sedemdesiattri zápisníkov zachytáva celý jej literárny život, počnúc francúzskymi domácimi úlohami z obdobia, keď sa chystala napísať ďalší román, až po *Postern of Fate* z roku 1973. Zápisníky obsahujú poznámky k väčšine jej románov, k mnohým poviedkam a niektorým divadelným hrám. Medzi siedmimi tisícami stránok sú roztrúsené aj nápady na poviedky, ktoré nikdy nenapísala, básne, cestovné denníky a poznámky k niektorým jej románom, ktoré vydala pod pseudonymom Mary Westmacottová. Sú tam aj celkom osobné poznámky, nápady na vianočné darčeky, zoznamy prečítaných kníh, záhradnícke plány, pomôcky do krížoviek, zoznamy po-

trieb do domácnosti. Zápisníky nie sú veľmi úhľadné a majú rôznu veľkosť – malé aj veľké, s obalom aj bez obalu, lacné aj drahé – a často je v nich veľa nečitateľných slov napísaných atramentovým perom, ceruzkou a guľôčkovým perom. No ako možnosť na nahliadnutie do tvorivého procesu bestsellerovej spisovateľky minulého storočia sú neoceniteľným literárnym dedičstvom.

Spomínaná vyškrtnutá scéna, ako aj dve krátke a trochu záhadné poznámky o románe sa napočudovanie zachovali na stránkach Zápisníka číslo 37. Koncepty románu *Vražda na zámku Styles* boli napísané ceruzkou, bolo v nich veľa škrtov a vsuviak. Dosť ťažko sa čítajú, ale ďalšou komplikáciou je fakt, že Christie často nahrádzala preškrtnuté slová inými, vpísanými (niekedy šikmo) nad pôvodné. A hoci objasnenie zločinu je v podstate rovnaké ako v knižnej verzii, ani uverejnený text veľmi nepomohol pri dešifrovaní poznámok. Vety sú často preštylizované a niektoré mená zmenené. Po takmer dvojročnom prepisovaní zápisníkov môžem povedať, že táto práca bola pre mňa zo všetkého najnáročnejšia, ale vzhľadom na to, že ide o prvý prípad Agathy Christie a Hercula Poirota, vynaložené úsilie stálo za to.

Toto nové vydanie *Vraždy na zámku Styles* ako prvé rekonštruje autorkino pôvodné, neuverejnené zakončenie knihy scénou zo súdnej siene, takže čitateľ sám môže posúdiť, či vydavateľ John Lane mal, alebo nemal pravdu, keď trval na jej prepracovaní. Vyškrtnutá verzia 12. kapitoly *Posledné ohnivko* je zaradená na koniec knihy a môže sa pokladať za alternatívu uverejnenej 12. kapitoly. Keďže pôvodná kapitola bola prepracovaná podľa nezredigovaného konceptu v Zápisníku číslo 37, pridal som zvyčajné interpunkčné znamienka, urobil som menšie redakčné úpravy a vynechal som zopár nečitateľných slov, aby sa text lepšie čítal. (Podrobnejšiu úpravu kapitoly spolu s vysvetlivkami a poznámkami pod čiarou nájde čitateľ v mojej publikácii *Tajné zápisníky Agathy Christie*.)

Hoci Poirotovo dramatické objasňovanie je v podstate také

isté v oboch verziách 12. kapitoly, v scéne zo súdnej siene aj zo salónu, je samozrejmé, že detektívovi by sotva dovolili, aby pred súdom predkladal svoje dôkazy ako svedok. John Lane isto netušil, že svojou požiadavkou zmeniť záverečnú scénu románu nevedomky vydláždil cestu pol storočia sa opakujúcemu záverečnému objasňovaniu zločinu v Poirotovej réžii. V románoch *Vražda Rogera Ackroyda*, *Dom na myse*, *Tragédia v troch dejstvách*, *Smrť v oblakoch*, *Vraždy podľa abecedy*, *Nemý svedok*, *Vianoce Hercula Poirota*, *Päť malých prasiatok*, *Po pohrebe* a v ďalších Poirot analyzuje zločin pred zhromaždenými podozrivými v scénach pripomínajúcich jeho prvé objasňovanie v kensingtonskom salóne Mary Cavendishovej, kam sa rodina nastahovala počas trvania súdneho procesu. Všetky jeho vystúpenia sa však neodohrávajú v takom elegantnom prostredí; archeologické vykopávky v románe *Vražda je zvyk*, v snehu uväznený vlak v románe *Vražda v Orient exprese*, pochybný domček pre hostí v románe *Smrť pani McGintyovej*, študentský internát v románe *Vražda na ulici Hickory*. Na druhej strane slečna Marplová často vraha priamo konfrontuje – *Zabudnutá vražda*, *Nemesis*, *Puknuté zrkadlo*, *Vlak z Paddingtonu*, *Ohlásená vražda*, *Karibské tajomstvo* – a podrobné objasnenie si necháva na neskôr. Poirotovej márnomyseľnosti nepochybne veľmi lichotí obdiv poslucháčov po objasnení zločinu!

Zvyčajný stereotypný názor na Christie je, že dej všetkých jej románov sa odohráva vo vidieckych sídlach, akým je napríklad *Styles*, alebo na dedine. Štatisticky je to však nepresné. Do takého prostredia je zasadených menej ako tridsať (čiže asi tretina) jej titulov a ich počet dramaticky klesá, ak odrátame príbehy, ktoré sa odohrávajú vo vidieckom dome, a nie na dedine. Ale Agatha Christie sama povedala, že dej sa má odohrávať tam, kde žijú ľudia.

Istým spôsobom aj *Vražda na zámku Styles* predpovedá to, čo sa stane autorkiným typickým teritóriom – mnohopočetná rodina, tragické prípady otravy, komplikovaná zápleтка a dramatické, nečakané rozuzlenie. V *Styles* však nejde o veľmi po-

četnú rodinu; je tam len sedem podozrivých, takže odhalenie vraha je ťažšie, a to, ako si s tým autorka vo svojom prvom románe poradila, si zaslúži ešte väčší obdiv.

Sutherland Scott vo svojom prehľade detektívnej tvorby z roku 1953 *Krv v ich atramente* píše o *Vražde na zámku Styles* ako o jednej z najlepších prvotín, aké boli kedy napísané.

Nespočetní čitatelia Agathy Christie za takmer celé storočie budú s tým nadšene súhlasiť.

PRICHÁDZAM DO STYLES

I Obrovský záujem verejnosti o prípad, ktorý bol svojho času známy ako „styleský“, dnes už mierne opadol. No vzhľadom na to, že vtedy spôsobil mimoriadny rozruch, požiadal ma jednak môj priateľ Poirot, jednak rodina sama, aby som celý prípad opísal. Dúfajme, že tak konečne umlčíme senzačné chýry, ktoré o ňom dosiaľ kolujú.

Najprv sa v krátkosti zmienim o okolnostiach, ktoré ma k prípadu dovedli.

Vrátil som sa z frontu domov ako vojnový invalid. Po niekoľkých mesiacoch strávených v pomerne deprimujúcom sanatóriu som dostal mesačnú zdravotnú dovolenku. Nemal som blízkych príbuzných ani priateľov, a kým som uvažoval, čo robiť, náhodou som stretol Johna Cavendisha. V posledných rokoch som sa s ním často nevidal. Vlastne som ho ani dobre nepoznal. Hoci by ste mu vôbec nehádali štyridsaťpäť rokov, bol odo mňa o pätnásť rokov starší. Ako chlapec som často navštevoval zámok Styles, vidiecke sídlo jeho matky v Essexu.

Spomínali sme s Johnom na staré časy a náš rozhovor sa skončil tým, že ma pozval do Styles, aby som tam strávil dovolenku.

„Matka sa poteší, keď ťa znovu uvidí – po toľkých rokoch,“ dodal.

„Má sa dobre?“ spýtal som sa.

„Och, áno. Možno vieš, že sa opäť vydala.“

Obávam sa, že som dostatočne neskryl prekvapenie. Pani Cavendishová, ktorá sa vydala za Johnovho otca, vdovca s dvoma synmi, som si pamätal ako peknú ženu v strednom veku. Teraz už istotne bude mať najmenej sedemdesiat rokov. Utkvela mi v pamäti ako energická, autoritatívna osoba, ktorá sa priam vyžíva v dobročinnosti. S veľkým potešením organizovala charitatívne bazáre a hrala sa na dobrodinku. Bola to veľmi štedrá žena a oplývala značným majetkom.

Vidiecke sídlo Styles Court kúpil pán Cavendish hneď na začiatku manželstva. Jeho manželka si ho tak osedlala, že keď zomieral, odkázal jej na dožitie celé panstvo, ako aj väčšinu svojho majetku. Toto usporiadanie očividne nebolo férové voči jeho dvom synom. Ich nevlastná matka k nim však vždy bola veľmi štedrá, navyše keď sa s ňou ich otec oženil, boli ešte takí malí, že ju pokladali za vlastnú matku.

Mladší Lawrence bol jemný mladík. Vyštudoval za lekára, no medicínu čoskoro zanechal a ostal doma, pokúšal sa uspokojiť svoje literárne ambície. Písal básne, no jeho verše nikdy nezaznamenali úspech.

John nejaký čas pôsobil ako advokát, napokon dal prednosť príjemnému vidieckemu životu. Pred dvoma rokmi sa oženil a do styleského sídla si priviedol manželku, hoci som tušil, že by bol radšej, keby mu matka zvýšila apanáž, čo by mu umožnilo zariadiť si vlastný domov. Pani Cavendishová však rada presadzovala vlastné plány a očakávala, že ostatní sa s nimi stotožnia, a v tomto prípade mala dozaista výhodu, lebo peniaze držala v hrsti ona.

John si všimol, že matkin nový sobáš ma prekvapil, a sklúčene sa usmial.

„Ten mizerný chlap!“ vybuchol nahnevane. „To ti teda poviem, Hastings, máme naozaj ťažký život. Aj Evie – pamätáš sa na Evie?“

„Nie.“

„Hm, tuším prišla až po tebe. Je matkinou pravou rukou a spoločníčkou, všade bola, všetko vie! Je taká správna – naša milá Evie! Už nie je mladá ani pekná, ale je presne taká, akú si ich hra vyžaduje.“

„Začal si hovoriť o...“

„Áno, o tom chlapovi! Z ničoho nič prikvitol pod zámienkou, že je Eviným bratancom z druhého kolena alebo niečo také, hoci ona sa k nemu veľmi nadšene nehlásila. On je absolútny outsider, to je každému jasné. Nosí dlhú čiernu bradu a v každom počasí lakové kožené čižmy! Matka si ho však hneď obľúbila a zamestnala ho ako svojho tajomníka – vieš, že vždy držala ochrannú ruku nad stovkou dobročinných spolkov?“

Prikývol som.

„Pravdaže, vo vojne sa zo stoviek stali tisícky. Niet pochyb, že ten prišelec bol pre ňu veľmi užitočný. No všetkých nás takmer porazilo od zlosti, keď zrazu pred tromi mesiacmi oznámila, že sa s Alfredom zasnúbili! Ten chlap je od nej určite aspoň o dvadsať rokov mladší! Nejde mu o nič iné, len o jej majetok. Ale nech sa páči – ona si je vlastnou paňou, a tak sa zaňho vydala.“

„Musí to byť pre všetkých ozaj ťažká situácia.“

„Ťažká! Na porazenie!“

A tak sa stalo, že o tri dni nato som vystúpil z vlaku na absurdne malej staničke Styles St. Mary, zastrčenej uprostred zelených lánov a poľných ciest, akoby nemala žiaden očividný dôvod na existenciu. John Cavendish ma čakal na peróne a hneď ma odviezol k autu.

„Vieš, sem-tam sa dostaneme ku kvapke či dvom benzínu,“ poznamenal. „Najmä vďaka matkiným aktivitám.“

Dedina Styles St. Mary ležala asi tri kilometre od malej stanice a zámok Styles asi pol druha kilometra na druhú stranu. Bol začiatok júla, pokojný teplý deň. Keď ste sa zahľadeli na zelené essexské roviny, mierumilovne ležiace pod popoludňajším slnkom, takmer ste nemohli uveriť, že ani nie tak ďaleko odtiaľto zúri vojna. Mal som pocit, akoby som sa ocitol v inom svete.

Keď sme autom prešli cez vstupnú bránu sídla, John utrúsil: „Obávam sa, Hastings, že sa ti to tu bude zdať veľmi tiché.“

„Môj drahý priateľ, presne po tom túžim.“

„Je to tu celkom príjemné, ak chceš viesť záhaľčivý život. Ja mám dvakrát týždenne vojenský výcvik s dobrovoľníkmi, okrem toho pomáham na statku rovnako ako moja manželka. Tá každé ráno vstáva o piatej, aby podojila, a pracuje až do obeda. Mohli by sme si tu pekne nažívať – nebyť Alfreda Inglethorpa!“ Zrazu prudko zabrzdil a pozrel na hodinky. „Napadlo mi, či nemáme čas vyzdvihnúť Cynthiu. Zrejme nie, asi práve teraz odchádza z nemocnice.“

„Cynthia! Tvoja manželka?“

„Nie, Cynthia je matkina chránenka, dcéra jej bývalej spolužiačky, ktorá sa vydala za akéhosi neúspešného advokáta. Keď zbankrotoval, dievča sa stalo nezabezpečenou sirotou. Matka jej prišla na pomoc, a tak Cynthia býva s nami už takmer dva roky. Pracuje v Nemocnici Červeného kríža v Tadminsteri, asi desať kilometrov odtiaľto.“

Tieto slová hovoril, už keď sme prichádzali k impozantnému starému domu. Nad kvetinovým záhonom sa skláňala žena v hrubej tvídovej sukni. Vystrela sa, aby nás privítala.

„Zdravím, Evie, viem ti nášho zraneného hrdinu! Pán Hastings – slečna Howardová.“

Slečna Howardová mi srdečne, takmer bolestivo stisla ruku. Upútali ma sýtomodré oči v opálenej tvári. Napohľad zdravo vyzerajúca žena okolo štyridsiaty s hlbokým, takmer mužským hlasom, robustná hranatá postava, na nohách pevné hrubé čižmy. Jej vyjadrovanie, ako som čoskoro zistil, bolo telegraficky stručné.

„Burina rastie ako divá. Nestačím ju trhať. Aj vás budú do toho nútiť. Dajte si pozor!“

„Spraví mi iba radosť, ak budem môcť byť užitočný,“ odpovedal som.

„Nevravte tak. Nikdy. Budete ľutovať.“

„Si cynická, Evie,“ zasmial sa John. „Kde sa dnes podáva čaj? Dnu – alebo vonku?“

„Vonku. Je veľmi pekný deň, škoda sedieť v dome.“

„Poď už, nadnes bolo záhradníčenia dosť. Veď vieš, ako sa vraví: Kto pracuje, zaslúži si odmenu. Poď sa osviežiť.“

„Tak dobre,“ slečna Howardová si stiahla záhradnícke rukavice, „poslúchnem ťa.“

Kráčala pred nami okolo domu až k rozložitému platanu – pod ním sa pekne v tieni servíroval čaj.

Z prúteného kresla vstala žena a podišla nám v ústrety.

„Moja manželka, pán Hastings,“ predstavil nás John.

Nikdy nezabudnem na svoje prvé stretnutie s Mary Cavendishovou. Na vysokú, štíhlu postavu, črtajúcu sa oproti svetlu, na jasný oheň horiaci v jej nádherných žltohnedých pozoruhodných očiach, takých odlišných od očí ktorejkoľvek inej ženy, na pokojnú silu, čo sa v nej tajila, ale predsa len prezrádzala prítomnosť divého neskrutného ducha v dokonale kultivovanom tele – všetko toto sa mi priam vrylo do pamäti. Nikdy na to nezabudnem.

Privítala ma tichým, ale jasným hlasom. Posadil som sa do prúteného kresla a bol som rád, že som Johnovo pozvanie prijal. Pani Cavendishová mi podala šálku čaju a zopár jej pokojných poznámok len potvrdilo môj prvý dojem – je to fascinujúca žena. Pozorný poslucháč vždy človeka povzbudí, a tak som zábavným štýlom vyrozprával isté príhody, ktoré som zažil v sanatóriu a ktoré, trúfam si povedať, moju hostiteľku pobavili. Johna totiž, aj keď je to správny chlapík, sotva možno pokladať za brilantného zabávača.

V tej chvíli sme z neďalekých pootvorených francúzskych dverí začuli dobre známy hlas: „Takže kňažnej napíšeš po čaji, Alfred? Lady Tadminsterovej napíšem sama zajtra. Alebo počkám, čo odpovie kňažná? Ak odmietne, lady Tadminsterová otvorí list prvý deň a pani Crosbiová až druhý. Ďalej tu máme vojvodkyňu – pokiaľ ide o tú školskú slávnosť.“

Mužský hlas čosi zamrmlal a odpovedal mu zvýšený hlas pani Inglethorpovej: „Áno, isteže. Môžeme to dokončiť aj po čaji. Drahý Alfred, si taký pozorný.“

Dvere sa naširoko roztvorili a na trávnik vyšla bielovlasá staršia dáma s prísnyimi črtami tváre. Za ňou šiel muž, v jeho správaní bolo badať úslužnosť.

Pani Inglethorpová ma nadšene privítala. „No teda, pán Hastings! Aké milé, že vás opäť vidím po toľkých rokoch. Alfred, miláčik, pán Hastings – môj manžel.“

Zvedavo som sa zahľadel na „miláčika Alfreda“. Cviker so zlatým rámom a bezvýrazné črty tváre. Naozaj pôsobil dosť zvláštnym dojmom. Nečudoval som sa Johnovi, že sa mu nepozdáva jeho brada. Najdlhšia a najčernejšia brada, akú som kedy videl. Napadlo mi, že by sa celkom dobre vynímal na javisku, ale do skutočného života sa nehodil. Mal dosť hlboký, úlisný hlas.

Meravo mi podal ruku a povedal: „Teší ma, pán Hastings.“ Vzápätí sa obrátil k manželke: „Emily, moja najdrahšia, myslím, že tá poduška trochu navlhla.“ Teatrálne, prehnane starostlivo jej vymenil podušku. Žiarivo sa naňho usmiala. Ako sa dá pobláznit inak inteligentná žena!

V prítomnosti pána Inglethorpa akoby sa celej spoločnosti zmocnili pocity stiesnenosti a skrytého nepriateľstva. Slečna Howardová sa ani neobťažovala svoje pocity tajiť. Zdalo sa však, že pani Inglethorpová si nič nezvyčajné nevšimla. Za uplynulé roky nestratila nič zo svojej výrečnosti, lebo tak som si ju pamätal z minulosti, a bez námahy viedla plynulú konverzáciu – hovorila najmä o blížiacom sa dobročinnom bazári, ktorý sama organizovala. Občas sa obracala na svojho manžela, aby si spresnila dni či termíny. On sa správal stále rovnako pozorne a ostražito. Od prvej chvíle som ho z celej duše neznášal a trúfam si tvrdiť, že zvyčajne sa v prvom úsudku nemýlim.

O chvíľu pani Inglethorpová dala Evelyn Howardovej akési inštrukcie týkajúce sa listov, jej manžel sa obrátil ku mne a spý-

tal sa ma prehnane účastným tónom: „Služba v armáde je vaším pôvodným povoláním, pán Hastings?“

„Nie, pred vojnou som pracoval v Lloyd's.“

„A vrátite sa tam, keď bude po všetkom?“

„Možno. Buď to, alebo začnem úplne odznova.“

Mary Cavendishová sa naklonila dopredu. „Čo by ste si vybrali ako povolanie, keby ste sa mohli riadiť svojimi záľubami?“

„No, ťažko povedať.“

„Nijaký tajný koniček?“ spýtala sa. „Povedzte mi – k čomu vás to ťahá? Každého niečo priťahuje – a zvyčajne to býva niečo bizarné.“

„Budete sa mi smiať.“

Usmiala sa. „Možno.“

„Dobre teda, vždy som tajne túžil byť detektívom!“

„Naozajstným – v Scotland Yarde? Alebo Sherlockom Holmesom?“

„Och, určite Sherlockom Holmesom. Ale teraz už vážne, skutočne ma to veľmi priťahuje. V Belgicku som natrafil na istého veľmi slávneho detektíva, ktorý vo mne prebudil záujem o túto prácu. Úžasný muž. Vravieval, že dobrá detektívna práca sa zakladá výlučne na metóde. Moja metóda vychádza z tej jeho – hoci som, pravdaže, pokročil o niečo ďalej. Bola to komická postavička, prílišný elegán, ale fantasticky múdry.“

„Ako dobrý detektívny príbeh,“ poznamenala slečna Howardová. „Ale popísali sa aj kopy nezmyslov. Zločinec odhalený v poslednej kapitole! A všetci sú prekvapení. Keby šlo o skutočný zločin – ten by ste spoznali okamžite.“

„Množstvo zločinov zostalo doteraz neodhalených,“ oponoval som.

„Nemám na mysli políciu, ale ľudí, ktorí sú priamo pri tom. Príbuzných. Tých len tak neobalamutíte. Tí by to vedeli.“

„Tak vy si myslíte,“ povedal som pobavene, „že keby ste sa ocitli blízko zločinu, stala by sa povedzme vražda, boli by ste schopná hneď odhaliť vraha?“

„Samozrejme. Možno by som to nevedela dokázať pred hú-

fom advokátov, ale som si istá, že by som páchatelka spoznala. Keby sa vrah ocitol blízko mňa, cítila by som to v končekoch prstov.“

„Mohla by to byť aj vrahyňa,“ prehodil som.

„To áno. Ale vražda je násilný čin. Spája sa väčšmi s mužmi.“

„Nie v prípade otravy.“ Prekvapil ma jasný hlas pani Cavendishovej. „Doktor Bauerstein včera vyhlásil, že lekári vo všeobecnosti nepoznajú tie menej známe jedy, a tak pravdepodobne mnohé prípady otrávenia vôbec neboli odhalené.“

„Preboha, Mary, aká morbidná téma!“ zvolala pani Inglethorová. „Mám pocit, akoby okolo mňa prešla smrčka. Aha, tu máme Cynthiu!“

Mladá dievčina v rovnošate dobrovoľných ošetrovateliek zľahka pribehla cez trávnik.

„Božemôj, Cynthia, dnes meškáš. Toto je pán Hastings – slečna Murdochová.“

Cynthia Murdochová bola svieža mladá bytosť, plná života a energie. Zložila si z hlavy čepček a ja som mohol obdivovať veľké voľné vlny jej gaštanovohnedých vlasov a malú bielu rúčku, ktorou sa načahovala za čajom. S tmavými očami a dlhými mihalnicami ju mohli pokladať za krásavicu.

Posadila sa na trávnik vedľa Johna, a keď som jej podal tanier so sendvičmi, usmiala sa na mňa. „Veď si sadnite sem na trávku. Je to oveľa príjemnejšie.“

Poslúchol som.

„Pracujete v Tadminsteri, však, slečna Murdochová?“

Prikývla. „Tak mi treba.“

„Nebodaj vás tam šikanujú?“ spýtal som sa s úsmevom.

„Len by skúsili!“ hrdo odsekla.

„Mám sesternicu, ktorá pracuje ako ošetrovatelka,“ poznamenal som. „A má hrôzu zo sestier.“

„Nečudujem sa. Sestry sú už také, veď viete, pán Hastings. Sestry sú jed-no-du-cho sestry! Nemáte o tom potuchy! Vďaka Bohu, ja nie som ošetrovatelka, pracujem v nemocničnej lekárnici.“

„Koľko ľudí ste už otrávilí?“ spýtal som sa s úsmevom.

Aj Cynthia sa usmiala. „Och, stovky!“ odvetila.

„Cynthia,“ ozvala sa pani Inglethorpová, „mohla by si mi prepísať nejaké poznámky?“

„Pravdaže, teta Emily.“

Hneď vyskočila na nohy a čosi v jej správaní mi naznačilo, že nie je sebestačná a že pani Inglethorpová, zväčša veľmi milá, jej nedovoľuje, aby na to zabudla.

Hostiteľka sa obrátila ku mne.

„John vám ukáže vašu izbu. Večera je o pol ôsmej. Od istého času podávame iba ľahkú večeru. Lady Tadminsterová, manželka nášho poslanca – a dcéra lorda Abbotsburyho – to robí rovnako. Súhlasí so mnou, že v šetrení musíme ísť príkladom. Vedeť tu doslova vojnovú domácnosť. Ničím sa neplytvá – dokonca odkladáme každý zdrap papiera a vo vreciach ho posielame do zberu.“

Vyjadril som jej svoje uznanie a John ma odviezol do domu a hore širokým schodišťom, ktoré sa v polovici rozvetvovalo napravo a naľavo k rozličným krídlam budovy. Moja izba ležala v ľavom krídle a bol z nej výhľad na park.

John ma nechal v izbe a o niekoľko minút som ho zazrel z okna, ako pomaly kráča po trávniku, zavesený do Cynthie Murdochovej. Počul som, ako pani Inglethorpová netrepezlivo volá na Cynthiu, a dievčina sa rozbehla do domu. V tej chvíli vystúpil z tieňa nejaký muž a pomaly kráčal tým istým smerom. Mohol mať okolo štyridsať, počerný typ so zádumčivou, čisto oholenou tvárou. Pôsobil, akoby ním zmietali akési silné emócie.

Keď prechádzal okolo, pozrel do môjho okna a ja som ho spoznal, hoci za tých pätnásť rokov, ktoré uplynuli od nášho posledného stretnutia, sa veľmi zmenil. Bol to Johnov mladší brat Lawrence Cavendish. Uvažoval som, čo sa asi stalo. Prečo sa tak tvári?

Vzápätí som ho vypustil z mysle a pohrúžil som sa do premýšľania o vlastných záležitostiach.

Večer uplynul v príjemnej atmosfére. Túto noc sa mi snívalo o tajuplnej Mary Cavendishovej.

Nasledujúce ráno som sa zobudil do jasného, slnečného dňa a plný očakávania som sa tešil na ďalšie príjemné chvíle.

Pani Cavendishovú som potom videl až napoludnie, ponúkla sa, že so mnou pôjde na prechádzku. Strávili sme čarovné popoludnie potulkami v lese a do domu sme sa vrátili okolo piatej.

Keď sme vstúpili do veľkej haly, vo dverách fajčiarskeho salónu na nás zakýval John. Hneď som mu videl na tvári, že sa stalo čosi nezvyčajné. Vošli sme s ním do salónu, zavrel za nami dvere.

„Počuj, Mary, nastali isté ťažkosti. Evie sa poškriepila s Alfredom a odchádza.“

„Evie? Odchádza?“

John zachmúrene prikývol.

„Áno... Vieš, šla za matkou a – och, Evie je už tu.“

Do miestnosti vstúpila slečna Howardová. Pery mala prísne zovreté, niesla si malý kufřík. Vyzerala rozrušená a odhodlaná, ale aj trochu zaskočená.

„V každom prípade,“ vyhrkla, „aspoň som povedala, čo si myslím!“

„Moja drahá Evelyn,“ zvolala pani Cavendishová, „to nemôže byť pravda!“

Slečna Howardová rázne prikývla.

„Ba veru je! Bohužiaľ, povravela som Emily také veci, na ktoré len tak ľahko nezabudne, ani mi ich neodpustí. Bohvie, či tie slová dopadnú na úrodnú pôdu, ale skôr ich zo seba strasie ako kačka vodu. Povedala som jej priamo: ‚Si už stará, Emily, a niet väčšieho blázna než starý blázon. Ten chlap je od teba o dvadsať rokov mladší a neklam samu seba v tom, prečo sa s tebou oženil. Pre peniaze! No najmä mu ich nenechávaj priveľa. Farmár Raikes má peknú mladú ženu. Len sa spýtaj svojho Alfreda, koľko tam trávi času.‘ Veľmi sa nahnevala. Prirodzene! Ja som pokračovala: ‚Musím ťa varovať, či sa ti to pá-